

Advies betreffende lijnaanplantingen van olm in het polderlandschap

Nummer:	INBO.A.2013.33
Datum advisering:	22 april 2013
Auteur(s):	An Vanden Broeck & Karen Cox
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail van 17 april 2013; ANB-INBO-BEL-2013-27
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos Provinciale Dienst West-Vlaanderen t.a.v. Leni Demarest Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1/2 bus 74 8200 Brugge leni.demarest@lne.vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Centrale Diensten Carl De Schepper carl.deschepper@lne.vlaanderen.be

AANLEIDING

Op 29 juni 2012 gaf het INBO advies (INBO.A.2012.69) betreffende de herintroductie van olm als lijnbeplanting langs de hoofdweg N49. Deze en andere lijnbeplantingen kaderen in het PMV-project A11.

In april 2013 ontving het Agentschap voor Natuur en Bos een nota betreffende de boomkeuze voor de lijnbeplantingen in het project. De door Via Brugge voorgestelde boomkeuze is gedeeltelijk strijdig met het eerder gegeven advies.

VRAAGSTELLING

- 1) Kan het INBO advies geven betreffende de boomkeuze zoals voorgesteld in de nota (zie bijlage)?

TOELICHTING

1. *Ulmus* 'New Horizon' versus *Ulmus laevis* als boomkeuze voor lijnbeplanting

1.1 Kenmerken

Voor de kenmerken van *Ulmus* 'New Horizon' en *Ulmus laevis* (steeliep) en de voor- en nadelen als laanboom, verwijzen we naar het advies INBO.A.2012.69. In dat advies wordt *U. laevis* aanbevolen als laanboom langs de N 49, eerder dan *Ulmus* 'New Horizon'.

1.2 Bemerkingen bij de nota en boomsoortenkeuze door 'Via Brugge' (zie nota in bijlage)

1.2.1 Autochtoon karakter en standplaatsgeschiktheid

Over het autochtoon karakter bestaat er inderdaad geen zekerheid, maar steeliep komt wel voor in De Panne en in Poperinge (wel aangeplant langs laan) en kan hier uitgroeien tot monumentale bomen (bv. in het Calmeynbos) wat erop wijst dat de standplaats geschikt is.

Ulmus 'New Horizon' (een kloon afkomstig van een kruising *U. japonica* x *U. pumila*, uitgegeven in 1995 in de V.S.) is, volgens de literatuur, minder geschikt voor zware polderbodems.

1.2.2 Voorkeur voor klonen en landschapsbeeld

Indien men streeft naar een uniform landschapsbeeld, waarbij de bomen een sterk gelijkaardig uiterlijk hebben (even hoog, zelfde vorm, enz.) kan het inderdaad interessant zijn om te opteren voor klonen in plaats van voor zaailingen. Beiden, *Ulmus* 'New Horizon' en steeliep, zijn via stek en dus klonaal te vermeerderen. Bij monoklonale aanplantingen is de kans op massale aantastingen bij het optreden van ziekte wel groter dan bij aanplantingen bestaande uit verscheidene genotypen.

Er dient wel opgemerkt dat de aanplant van 'New Horizon' niet hetzelfde, mooie landschapsbeeld zal geven als het landschapsbeeld uit het verleden met de majestueuze olmenklonen van *Ulmus x hollandica*. *Ulmus* 'New Horizon' is een middelgrote boom met een lage, piramidale kloon. Dit in tegenstelling tot de hoge bomen met brede kroon kenmerkend voor *U. x hollandica* en steeliep.

Een andere optie is de aanplant van *U. x hollandica* 'Pioneer', een middelgrote tot grote boom (15-18 m) met een brede, bolvormige kroon die een vrij goede resistentie vertoont t.o.v. de iepenziekte (in de V.S.) en regulier gekweekt wordt in Nederland. Deze verdraagt alle grondsoorten, is geschikt voor kustgebied en is door zijn wilde en brede groei geschikt als parkboom of in brede grasbermen en lanen. Indien een opgaande stam zonder voorkvorming gewenst is, is een correctiesnoei nodig, ook om het stamlot te verwijderen (uit de Straatbomen-applicatie van Wageningen UR).

1.2.3 Beschikbaarheid van plantsoen

Het klopt dat plantsoen van 'New Horizon' makkelijker te vinden zal zijn dan klonaal plantsoen van steeliep.

1.2.4 Verkeershinder

Door de kleinere boomvorm van 'New Horizon', geeft de aanplant van deze kloon inderdaad een lager risico op verkeershinder (bijvoorbeeld door takbreuk) in vergelijking met steeliep.

1.2.5 Resistentie t.o.v. de olmenziekte

In Nederland en België is nog nooit een melding geweest van een steeliep die spontaan werd aangetast door de olmenziekte, ook al zijn aantastingen door de olmenziekte bekend in andere (Oost-)Europese landen. Over de resistentie van 'New Horizon' in onze gebieden is nog weinig geweten. Deze kloon blijkt het wel goed te doen tot nu toe in Nederland. Bij aanplant van deze kloon, dient dit goed opgevolgd te worden. Zieke bomen dienen direct te worden verwijderd en verbrand, zoals de wet voorschrijft.

CONCLUSIE

Beschikbaarheid van plantsoen en een lager risico op verkeershinder, vooral wanneer niet veel ruimte kan gegeven worden aan de bomenrij (zowel boven- als ondergronds), kunnen doorslaggevende argumenten zijn om te kiezen voor 'New Horizon'. De andere argumenten uit de nota (standplaatsgeschiktheid, resistentie en voorkeur voor klonen) geven geen voordeel bij de keuze van 'New Horizon' t.o.v. steeliep. Steeliep zal een mooier landschapsbeeld opleveren dan de gedrongen 'New Horizon'.

REFERENTIES

Goudzwaard L. (2009). Het geslacht *Ulmus* - nieuwe mogelijkheden. *Dendroflora* 46, ISSN 0374-7247, p. 88 - 111.

Hiemstra J.A., Buiteveld J., Kopinga J., Kranenburg K.G., Ravesloot M.B.M., van der Sluis B.J. & de Vries S.M.G. (2005). Belang en toekomst van de iep in Nederland. 2005 Wageningen, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

Vander Mijnsbrugge K., Vanden Broeck A. & Van Slycken J. (2006.) A survey of *Ulmus laevis* in Flanders (northern Belgium). *Belgian Journal of Botany* 138 (2), p. 199-204

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: INBO.A.2013.33_Bijlage 1.docx : Nota verantwoording boomkeuze